

TIJDSCHRIFT

VAN HET

NEDERLANDSCH GENOOTSCHAP

VOOR

MUNT- EN PENNINGKUNDE

ONDER DE ZINSPREUK

„Concordia res parvae crescunt“

TE

AMSTERDAM

7^e Jaargang

AMSTERDAM

G. THEOD. BOM EN ZOON

1899

Gemengde Berichten.

De gietvorm der Middelburgsche raadspenningen gevonden.

Onlangs schreef mij de heer DE VOS uit Zierikzee, dat hij een aardige vondst had gedaan. Bezig zijnde met een inventarisatie van het archief van Kerkvoogden der Ned. Herv. Gemeente aldaar, vond hij, onder meer wat daarin niet tehuis behoorde, een leisteentje, lang $12\frac{1}{2}$, breed 8 à 9, en hoog 4 cM. Het woog 1 Kilogram Dit stukje steen, zoo schreef mij de heer DE VOS, werd tot nu toe gehouden voor een stuk lei der in 1832 afgebrande St. Lievenskerk, doch bij nader bekijken, ontdekte hij, tot zijne niet geringe verbazing, er den oorspronkelijken vorm in, waarin de Middelburgsche raadspenningen van het jaar 1540 eertijds zijn gegoten. (*Zie mijn „Zeeuwsche loodjes” pl. I. N°. 1.*)

De vormen, 8 in getal op twee rijen, zijn zeer scherp alhoewel op enkele plaatsen beschadigd.

Op de vier hoeken van het steentje zijn putjes

te zien, die wellicht gediend hebben om het onder iets vast of om er iets op te zetten.

Door heeren Kerkvoogden is de steen aan de Middelburgsche Oudheidskamer ten geschenke aangeboden, alwaar hij thans berust.

De afdrukken der acht vormen, zijn wat de „Burcht” betreft, eenigszins afwijkend van de beide mij bekende exemplaren.

Hoe de steen in het Zierikzeesche archief is gekomen is niet te verklaren. De oudst bekende Zierikzeesche raadspenningen dateeren van 1549, dus zijn zoo wat uit dienzelfden tijd. Zou onze steen als model hebben gediend, dat is evenwel niet te denken.

Dat wij met raadspenningen en niet met armenpenningen hebben te doen dunkt me zoo goed als zeker. In de eerste plaats zal Middelburg, als eerste stad van Zeeland, wel Zierikzee in het uitreiken van raadspenningen zijn voorgegaan en ten tweede is het ondenkbaar, dat in dien tijd — 1540 — de armenpenningen een stedelijk attribuut zouden hebben gedragen. Een duif, als symbool van den H. Geest of wel een ander kerkelijk zinnebeeld, zou men daar eerder op verwachten.

Zoolang het tegendeel niet is bewezen, blijf ik deze loodjes, waarvan nu, dank zij de scherpzinnigheid van den heer DE VOS, de oorspronkelijke vorm is teruggevonden, voor de oudst bekende raads- of presentiepenningen van Middelburg beschouwen.

Dec. 1898.

M. DE M.

BOEKAANKONDIGING.

In 1898 verscheen te Parijs bij HENRI LAURENS een werk getiteld: *Les Médailleurs français contemporains. Recueil de 442 médailles modernes*, bewerkt en van een korte voorrede voorzien door ROGER MARCX, welk werk ons vergunt een blik te slaan op de heerlijke kunst der fransche graveurs en medaljeurs, die in deze eeuw zulk een hooge vlucht heeft genomen. De ijverige directeur van het Kon. kabinet van munten, penningen en gesneden steenen te 's-Gravenhage, Dr. H. J. DE DOMPIERRE DE CHAUFÉPIÉ, is vermoedelijk door bovengenoemd werk geïnspireerd tot de uitgave van: *les Médailles et Plaquettes modernes* (uitgave H. KLEINMANN & Co. te Haarlem, waarvan de vijf eerste afleveringen verschenen zijn. In de inleiding' wijst de samensteller er op, dat de penningkabinetten niet uitsluitend daar zijn ten dienste der historici en numismaten, doch ook voor het publiek, voor kunstenaars en kunstnijveren, wier smaak er gevormd, wier liefde en belangstelling in de kunst er gewekt kan worden. Zoo is zijne uitgave niet een penningkundige arbeid voor historici en numismaten, doch beöogt veeleer de hem toevertrouwde kunstschatten meer toegankelijk te maken voor het ontwikkelde publiek.

Aan het begrip gedenkpenning en aan de medaljeerkunst in vroegeren en lateren tijd worden enkele bladzijden gewijd, de herleving dier kunst in Frankrijk wordt met blijdschap begroet, de tegenwoordige wijze van penningen maken in korte trekken medegedeeld. De samensteller gaat verder dan zijn fran-

sche voorganger. We vinden toch korte bijzonderheden omtrent de graveurs en de voorstellingen op de afgebeelde penningen en plaketten en bovenal we zullen naast de fransche meesterstukken, ook die van andere europeesche landen en van ons eigen vaderland te aanschouwen krijgen. Een voorproefje wordt ons reeds gegeven door de fraaie Vz. van den nieuwen prijspenning van H. M. de Koningin door J. HENDR. BAARS gemodelleerd, die den omslag van de 1^e aflevering en het titelvel siert. De verschenen afleveringen bevatten uitsluitend fransche en eenige proeven der oostenrijksche kunst, (behoudens enkele afbeeldingen in de inleiding) en zijn vergezeld van sommige schetsen van den grooten meester ROTY; de tekst is in fransch en hollandsch geschreven; de fraaie afbeeldingen zijn, in tegenstelling van die in het werk van MARCX, alle op ware grootte, hetgeen ongetwijfeld de voorkeur verdient. Met verlangen zien we het vervolg van het werk tegemoet en bevelen onzen lezers ten zeerste de kennismaking met deze fraaie uitgave aan

Z.

Wiener Medailleure 1899 von A. R. VON LOEHR

Illustrationen nach Photographien der Herren Ph. R. Schoeller, A. R. v. Loehr u. a. — 22 Heliogravure-Tafeln von Blechinger & Leykauf — 3 Autotypie-Tafeln und 67 Autotypien im Texte von Angerer & Göschl.

Ein Band gr. 4°. Preis geb 21 Fl. oder 35 M.

Handelingen van de jaarlijksche vergadering gehouden op 16 juni l.l. te 's-Hertogenbosch.

Tegenwoordig zijn de heeren: Jhr. M. A. SNOECK, BATAERD, STEPHANIK, Burggraaf B. DE JONGHE, DE WITTE, RUIJS DE PEREZ, Jhr. VAN DE BRANDELER, ZWIERZINA, Jhr. SPEELMAN, Mr. DEKETH, SASSEN, Jhr. M. W. SNOECK, Dr. BRAAKENBURG, Jhr. mr. P. L. VAN MEEUWEN, Mr. W. M. VAN LANSCHOT, Jhr. mr. BEELAERTS VAN BLOKLAND, Jhr. RAM, A. BEGEER, Jhr. mr. VAN SASSE VAN YSSELT en VAN RIJCKE-VORSEL.

De vice-voorzitter opent de vergadering met eenige gevoelvolle woorden aan de nagedachtenis van onzen overleden president, wijlen den heer TH. M. ROEST, die tijdens de inhuldigingsfeesten te Baden-Baden overleed en te Voorschoten begraven is. Het bestuur vertolkte aldaar de gevoelens der leden door 't leggen van een krans op de laatste rustplaats. De gedenkpenning, die dank zij de belangelooze medewerking van den heer J. PH. M. MENDER in den loop van dit jaar zal verschijnen, zal met den energieken kop van ROEST prijken en verkrijgbaar zijn bij onzen penningmeester.

De sekretaris rapporteert dat het genootschap op 31 december l.l. bestond uit: 1 eere lid, 27 gewone leden, 28 buitengewone leden en 31 buitenlandsche leden, tezamen 87 leden.

De rekening over 1898 bedraagt *f* 878.40^o in ontvangst, *f* 945.54^s in uitgaaf. Het nadeelig saldo van *f* 67.14 bracht dus 't kassaldo van '97 ad *f* 254.28^s, terug tot *f* 187.14^s.

Het verslag van den konservator wijst op belangrijke aanwinsten in de afdeeling munten.

Voor 't tijdschrift werd wederom *f* 700.— bewil-

ligd. Het werk over de Inhoudigingspenningen is nage-
noeg afgedrukt en zal over eenige weken verschijnen.
De steun der leden wordt ingeroepen om zooveel
mogelijk exemplaren te plaatsen, ten einde onze kas
te verlichten.

Tot leden van de kommissie van redaktie worden
herbenoemd mejuffrouw M. DE MAN te Middelburg en
benoemd de heer W. K. F. ZWIERZINA te Alfen (Z. H.)

In 1900 zal de jaarvergadering te Harmelen of te
Vleuten (beide dicht bij Utrecht) plaats hebben, ten
einde daaraan een bezoek aan 't kasteel de Haar te
kunnen verbinden.

Bij 't benoemen van leden spoort de voorzitter een
ieder aan 't genootschap en 't tijdschrift zooveel
mogelijk in wijden kring bekend te maken.

Met algemeene stemmen worden benoemd tot ge-
wone leden de heeren: J. E. TER GOUW, Hilversum;
Jhr. mr. P. L. VAN MEEUWEN, 's-Hertogenbosch en
Dr. L. J. A. BRAAKENBURG, Leiden. — tot buiten-
gewone leden, de heeren: J. VAN DE WATER, Gorkum;
C. A. VAN WOELDEREN, Breda; Jhr. mr. J. H. HORA
SICCAMA, 's-Gravenhage; Mr. R. FRUIN TH. AZ.,
Middelburg; C. L. J. BEGEER, Utrecht; Mr. A. L. C.
KLEYN, 's-Gravenhage; H. OORTMANGERLINGS, Utrecht;
J. DE WAARD, Groningen; J. KARREMAN, Oud-Beier-
land; R. I. M. M. A. GRAAF DE GELOES, Eijsden;
Mr. N. G. PIERSON, 's-Gravenhage; BART VAN HOVE
en BERN. J. M. DE BONT, Amsterdam.

Na 't weigeren van Jhr. M. A. SNOECK om den
voorzitterszetel te bezetten, wijst de 2e stemming den
heer AUG. SASSEN te Helmond aan, die de benoeming
onder applaus der vergadering aanvaardt.

Burggr. B. DE JONGE leest een belangrijk opstel over
„les monnaies frappées à Maestricht sous Philippe IV
(1621-65) en staat dit voor 't tijdschrift af. De heer
ZWIERZINA houdt een geestige voordracht over pla-
giaatpenningen, waarna Jhr. M. A. SNOECK eenige
zeldzame penningen van 's-Hertogenbosch ter tafel
brengt en de vergadering gesloten wordt.